

ถ้าวันนี้คือวันตายของเรา

If today were our last day

รศ. ดร.ประพันธ์ เศวตน์นันทน์

ถ้าวันนี้คือวันสุดท้ายในชีวิตของเรา ในขณะนี้เวลานี้ศตวรรษที่สิบเก้าเป็นสิ่งไม่สำคัญต่อเราอีกต่อไป บ้านที่ดินและทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งเราได้สะสมไว้เป็นจำนวนมากตั้งแต่เริ่มทำงานล้วนเป็นของชั่วคราวสำหรับชีวิตเราจริงๆ สิ่งเหล่านี้มิใช่หรือที่ทำให้เราหลงมัวเมาแสวงหาอย่างเอาเป็นเอาตาย จิตใจวุ่นวายอยู่กับมันตลอดเวลา เพราะหลงไปว่าการได้สิ่งเหล่านี้มากๆ คือความสุขของชีวิต เมื่อในเวลานี้คือวันสุดท้ายของเรา ในขณะนี้มันจึงไม่มีค่าต่อเราเลยแม้แต่น้อย เพราะไม่ว่าจะมีมากเพียงใด ก็ใช้ซื้อชีวิตตนเองไม่ได้ ความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนนาน 20 กว่าปี หรือมากกว่าเศษหนึ่งส่วนสามของชีวิต รวมทั้งประสบการณ์ทั้งหลายที่เรามีอยู่ จะต้องถูกทิ้งไปในวันนี้วันเดียว ทุกสิ่งไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของซึ่งเราเคยหลงว่าเป็นของเราล้วนไม่อาจนำติดตัวไปได้เลย แม้ชีวิตเราเองซึ่งเราหลงบำรุงตัดมรดกตลอดอายุขัยของชีวิต เราก็ยังรักษาไว้ไม่ได้

ผู้คนทั้งหลายที่ถูกเผาบนเชิงตะกอน ไม่นานพวกเขาก็จะถูกลืม เราเองแม้มีชีวิตอยู่ต่อไปก็คงมีสภาพไม่แตกต่างไปจากพวกเขา ไม่ว่าใครจะเคยยิ่งใหญ่หรือเคยมีบุญคุณกับใครขนาดไหน ตายไปแล้วก็就会被ลืมเช่นกัน มีอะไรอีกมากมายที่เรายังไม่ได้ทำ และจำเป็นต้องทำในวันนี้ เพราะเราจะไม่มีวันพรุ่งนี้อีกแล้ว เราควรไปพบญาติและเพื่อนใกล้ชิดบางคน ซึ่งเราจะไม่มีโอกาสพบเขาเหล่านั้นอีก บางคนก็ดีต่อเรามาก บางคนก็ร้ายกับเรามาก แต่ถึงวันนี้แล้วจะดีหรือร้ายจะสำคัญอะไรอีก เราจะไปลาเขาเหล่านั้นทุกคนถ้าเป็นไปได้ ชีวิตจะติดค้างกันอยู่ทำไม พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีเมตตาต่อกัน ก็เพื่อไม่ต้องการให้เกิดการติดค้างทางใจต่อกัน ผลดีย่อมเกิดแก่ผู้อภัยไม่ใช่ใครอื่น

ถ้าเรามีเวลาเหลืออีกวันเดียวก่อนตาย เราจะจัดการทรัพย์สินส่วนตัวอย่างไร ถ้าไม่ทำเสียให้เรียบร้อยใจของเราคงไม่สงบ อาจเกิดความวุ่นวายในครอบครัว อุปกรณ์การทำงานทุกอย่างซึ่งยังอยู่ที่ทำงาน ถ้าจะย้ายกลับมาไว้ที่บ้านจะตั้งไว้ตรงไหน ไหนจะเครื่องคอมพิวเตอร์ ไหนจะหนังสือตำราจำนวนมากมาย ไหนจะวัตถุครุภัณฑ์ส่วนตัวที่สะสมไว้ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร หรือจะปล่อยทิ้งไว้ให้คนที่บ้านไปจัดการในภายหลัง จะเอาอย่างไรดี

ในระหว่างรอความตาย ความเจ็บปวดทางกายและใจย่อมเกิดขึ้นแก่เราเป็นระยะๆ จิตใจจะขุ่นมัว พระพุทธศาสนาสอนให้มีคนมีสติก่อนตาย เพื่อจะได้ไปสู่สุคติ ไม่หลงรก เราเองก็ไม่รู้ว่าสุคติจะเป็นอย่างไร รู้แต่ถ้าชีวิตต้องมาเกิดเป็นมนุษย์อีกคงไม่ไหวแล้ว เพราะชีวิตของความ เป็นมนุษย์อยู่ยากจริง ๆ จะต้องเริ่มตั้งแต่การเป็นทารกในครรภ์มารดา แล้วก็รู้ว่าครอบครัวใหม่จะเป็นอย่างไร ถ้าเกิดในครอบครัวกรรมกรหาเช้ากินค่ำ ชีวิตคงอับเฉาไปทั้งชาติ แล้วยังต้องเริ่มหัด ตั้งไข่ หัดเดิน หัดพูด ต้องเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถม มัธยม เข้ามหาวิทยาลัย ทำงาน แล้วก็ แต่งงาน มีบุตรหลานเกิดขึ้นมากมายจนตนเองก็ไม่อาจจำชื่อได้ทั้งหมด ต้องแสวงหาการยอมรับ ของสังคม เพื่อสร้างปมเด่นและเกียรติยศอันไร้สาระให้แก่วงศ์ตระกูล ต้องแสวงหายศถา บรรดาศักดิ์ เพื่อสร้างความเด่นดังให้แก่ตนเอง กว่าจะเดินทางมาถึงวันนี้ได้ ต้องใช้เวลามากกว่า 50 ปี คงจะเป็นเพราะเหตุนี้เองที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสความว่า **การเกิดเป็นทุกข์ ยิ่งนัก** เพราะตั้งแต่เกิดจนตายล้วนแต่ต้องทำ ต้องกิน ต้องหา สารพัด **ต้อง** ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรา ภาระที่ต้องทำเหล่านี้คือความทุกข์ของชีวิตอย่างแท้จริง

ถ้าเรากำลังเจ็บป่วยไม่สบายมากๆ มีความรู้สึกที่ตัวเองคงไม่รอดแน่แล้ว เราจะขอร้องให้ หมอบอกความจริงแก่เราว่าเราเป็นอะไรกันแน่ และจะมีชีวิตอยู่ได้นานสักเพียงใด เราจะบอกให้ หมอทราบว่า เราเป็นคนปฏิบัติธรรม อยากรักษาปฏิบัติให้เกิดสติก่อนตาย ถ้าหมอไม่พูดความจริงแก่เรา แต่กลับไปแจ้งให้ญาติทราบ เราซึ่งเป็นคนเจ็บก็จะไม่ได้รับประโยชน์อะไร เพราะเตรียมใจไม่ทัน เวลาตายเราจึงต้องไปทุกข์อย่างเดียว คนกำลังจะตายแต่เข้าใจว่าตนเองยังมีโอกาสรอด เมื่อเวลา ตายมาถึงจะทำใจไม่ทัน คนตายในอารมณ์ที่มีโทสะ ขาดสติ บ้าคลั่ง ลักษณะเช่นนี้จะไปได้ ใด อย่างไร ยังมีญาติเข้ามาร้องห่มร้องไห้ขอไม่ให้ตาย ยิ่งทำให้จิตใจเป็นห่วงกังวล ตายไปก็คงนอน ตาไม่หลับ ไม่สามารถทำใจให้ไปสู่สุคติได้

ในชีวิตแห่งความเป็นจริง จะมีใครสักกี่คนที่รู้ว่า วันไหนคือวันสุดท้ายในชีวิตของเรา ส่วนใหญ่ไม่อยากจะคิดเสียด้วยซ้ำไป แม้คนใกล้ตายก็ไม่คิดว่าตนเองจะตาย แม้คนมีอายุเกินอายุขัย 75 ปี ก็ยังไม่คิดว่าตนเองจะต้องตาย แม้ต้องไปงานศพที่ครั้งก็ไม่เคยคิดว่า ตนเองอาจจะต้องนอน ในโลงเป็นคนต่อไป ทุกคนล้วนแต่คิดว่า ความสุขวิปัสสนาที่แต่ละคนกำลังเสวยอยู่นั้น คือ ความนิ จังของชีวิต ความคิดเหล่านี้ คือ ความประมาทของชีวิต เพราะ**สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไป เป็นธรรมดา** ขอให้ท่านทั้งหลายจึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

ความตายไม่เพียง ความเป็นไม่จริง

เห็นกันอยู่หัดหัดสายพลัดพราก ต้องมาจากแรมไกลไปห่างเหิน
ขอให้ “ท่าน” ไปดีสุขจำเริญ แต่อย่าเมินห่างธรรมกรรมอันดี
ตายคือสิ่งธรรมดาอย่าคิดหนัก ใจของรักของเราเฝ้าทุกวี่
หากจากไปจงอย่าเศร้าโศก คิดให้ดี “ตายคือธรรมดา”

(ประพันธ์ โดย ด.ญ.ชวลิน เศวตน์นทน์ มัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2533)